

del ram. Aleshores va demostrar que la dinamització, l'aparador, la punta de llança d'una determinada manera de ser a la ciutat i de crear ciutat, també podien ser, a la fi, rendibles. Després van arribar més premis, com els dos de la Generalitat a la millor llibreria del país (els anys 1990 i 1997), i expansions diverses, com l'especialització en còmics i en llibres universitaris, o la participació en projectes editorials. Però sempre va romandre aquella empenta inicial, que fins i tot ressona en l'optimisme amb què Terribas afronta el futur negre del sector: «El llibre», argumenta, «és un objecte perfecte, un elogi de la civilitat, un plaer secret. El salvarem i, amb ell, ens salvarem». Xavier Folch, l'editor d'Edicions 62, parla del moment en què va emergir la 22 com «d'un temps en què la rutina antiga s'havia instal·lat en les llibreries de Barcelona. Va ser aleshores quan les diguem-ne perifèriques van assumir el repte». A Girona, les inquietuds de la 22 es van concentrar no sols en l'aparador de la botiga sinó que es van traslladar al terreny de la promoció literària i l'edició. A més de col·laborar en la *plaque* *Senhal*, hi ha un volum avui esgotat que va servir per commemorar el desè aniversari de la llibreria. *El Número* recollia les ressenyes dels llibres que havien marcat la vida d'escriptors com Narcís Comadira, Montserrat Roig, Félix de Azúa, Quim Monzó, Pere Gimferrer o Manuel Vázquez Montalbán. El premi de narració curta Just Manuel Casero, instaurat el 1981, ha estat el trampolí de molts escriptors, i hi ha passat, com a premiats o en la seva condició de jurats, la pràctica totalitat d'una

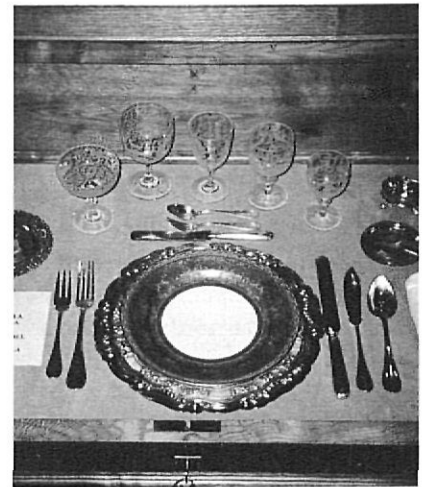
generació literària. O dues. A la 22 van renunciar a la pompa de noms il·lustres, com Eiximenis i Bertrana, o a la imperial ombra de Carlemany, i van decidir batejar-la amb el senzill número del solar del carrer on va néixer. Ara celebra el seu 22è aniversari amb la recomanació de 22 números 22 de 22 col·leccions literàries i amb un poema de Narcís Comadira «fet a mida», que és, com *La tempestat* del Giorgione, un esclat gairebé imperceptible, iniciàtic, etern: «Passen paraules com núvols / pel cel blanc del pensament. / Un vent tossut les agrupa / i en fa un text de borra, gris. / Només quan porta prou càrrega, / neix el poema: un llampec». La 22 també ha estat, d'alguna manera, aquest vent tossut, un vent molt tossut que congria paraules i desperta complicitats.

Josep M. Fonalleras

Vaixelles i documents

Exposició sobre Gastronomia. Biblioteca del castell de Peralada. Desembre del 2000.

A les cuines de *Palaci*, que no han deixat mai de fumejar —en l'època comtal, en la de Miquel Mateu i avui dia—, hem d'afegir-n'hi una de molt propera: la de la comunitat carmelita, edifici que des de la desamortització forma part del conjunt monumental, i que no per més pobra o més insignificant l'hem de deixar de banda. A cadascuna d'aquestes cuines sempre s'hi han pogut sentir les flaires dels cuinats, olors efímeres

El parament de taula del castell de Peralada en un dia de gala.

que no triguen a esvanir-se. En canvi, i gràcies al fet que l'interès per la disciplina anava més enllà del mer plaer de la degustació, ens n'ha romàs quelcom que sí que perdura: els documents, les publicacions i el parament de taula. Així doncs, qui dediqui una visita a la biblioteca del castell de Peralada tindrà ocasió d'esguardar, a més dels mateixos fons documentals i bibliogràfics, l'adient material d'època pertanyent a la zona privada del castell, al Museu de Vidre i Ceràmica i a l'empresa Caves Castell de Peralada. En definitiva, tindrà ocasió de passejar-se per la història de la gastronomia. En destacarem el parament de la taula: des de la vaixel·la d'ús quotidià dels comtes de Peralada fins a l'emprada actualment en un dia de gala. La col·lecció de menús exposada tampoc és menyspreable; el més antic correspon a l'àpat realitzat amb motiu de la vinguda d'Alfons XIII, el 28 de maig de 1930. La cultura de la xocolata, amb el tractat de Pinelo i les xocolateres i marcelines de les col·leccions museístiques, rep el tractament

que li pertoca des que entrà a formar part de les classes altes de la nostra cultura.

Un reguitzell de tractats clàssics de cuina adquirits pels comtes o per Miquel Mateu il·lustren una part de la història gastronòmica espanyola i francesa.

La cultura del vi tampoc no hi podia faltar. La tradició vitivinícola de la zona i del castell ja es remunta al temps en què els monjos carmelites vivien en el convent del Carme. Els comtes seguiren amb aquest interès i més endavant Miquel Mateu inicià l'empresa que posteriorment va esdevenir Caves de l'Empordà i Caves Castell de Peralada. Amb l'ampli repertori d'etiquetes antigues i modernes, dels diferents vins i espumosos de Caves, tenim una finestra oberta a l'evolució del disseny gràfic.

La secció documental mostra els manuscrits que inclouen apartats gastronòmics. Hi trobem, entre d'altres, el volum sobre despeses *El llibre del Gasto, del convent del Carme, del segle XVIII*; el manuscrit de fra Sever d'Olot *Llibre de l'art de quymar*, escrit l'any 1787; una provisió de queviures escrita de la mà de Felip IV, o el *Recull de documents de la família Domènech*, on s'explica com una partera, en acabar de parir, es va prendre una presa de xocolata perquè tenia mal de ventre i «apoch rato que la hagué presa comensa de augmentarli un desasocio que no pará fins a privarli la vida».

Clou l'itinerari l'expositor dedicat a les mostres gastronòmiques de Peralada, que tenen lloc cada 12 d'octubre des de 1992 i de les quals ja se n'han editat quatre reculls. Ho acompanyen els atuells de la cuina del castell.

Si la nostra visita coincideix amb alguna celebració pot ser, fins i tot, que les flaires s'uneixin al plaer de la mirada i ens disposin a emprendre un bon àpat.

Inés Padrosa Gorgot

Trenta dies de gravat

Diverses exposicions de gravats sota el títol genèric de *Prova d'artista*. Sala Oberta i sala 14 del Museu Comarcal de la Garrotxa, sala La Carbonera i sala d'exposicions del Centre Catòlic d'Olot. Novembre i desembre del 2000.

La ciutat d'Olot ha tingut al llarg de la seva història bons pintors i escultors prou coneguts per tots. Però la tradició artística olotina arrenca de molt abans, i un dels àmbits on se n'ha d'anar a buscar l'origen és la indústria de les indianes o estampat sobre teixits, gràcies a la qual s'aplegava molta mà d'obra en indústries repartides per la comarca i que va ser el pretext per fundar a Olot, l'any 1783, l'Escola de Dibuix, que tenia com a finalitat primordial formar bons artesans per a aquesta i altres professions. A final del segle XVIII i en els primers decennis del segle següent hi va haver molt bons gravadors que van estampar magnífics dibuixos, de vegades amb formes rectilínies, d'altres amb profusió de corbes, i van sortir dels tallers locals unes teles molt apreciades. Durant el primer quart del segle XIX quasi es varen deixar de fabricar indianes, i sobretot a partir de la segona meitat es van fomentar altres pràctiques artístiques.

L'Empordà de Saint-Exupéry

En el món descoordinat de la cultura gironina passen, a vegades, coses estranyes com aquesta. A la Casa de Cultura, l'Aliança Francesa i els professors de francès van presentar els vint-i-tres plafons originals de l'exposició sobre l'autor d'*El petit príncep* produïda per la Fundació d'Antoine de Saint-Exupéry i Editions Gallimard, i exactament en els mateixos dies, la Caixa de Girona exhibia a la Fontana d'Or una exposició pràcticament idèntica, amb els vint-i-tres plafons traduïts al català. La commemoració del centenari de l'escriptor va esdevenir, així, absurdament duplicada. A la Casa de Cultura, la mostra va anar acompanyada de conferències de Jordi Dalmau i Anna M. Velaz. A la Fontana, es van fer visites guiades amb escenificacions per a escolars i es va editar un catàleg amb un text de J. Víctor Gay, l'únic intent que s'ha fet fins ara de resseguir el lleu rastre de Saint-Exupéry per terres gironines.

El pilot va venir a Catalunya com a corresponsal de guerra l'agost del 1936. Amb prou feines si es notaven, des de l'aire, les ferides de la contesa. En sobrevolar Figueres, va veure com brillava, a ple sol, l'església cremada de Sant Pere, i va escriure: «Aquesta ciutat s'assembla a qualsevol altra, assegurada al cor dels camins que fan ventall com un insecte al centre del seu parany de seda. Com les altres ciutats, aquesta es nodreix dels fruits de la plana que hi puguen, tot al llarg de camins blancs, i no veig altra cosa que la imatge d'aquesta lenta digestió que, a cop de segles, ha marcat el terreny, ha empès els boscos, ha dividit els camps i ha estès aquests canals nutricis».

A les innombrables descripcions literàries de la plana empordanesa caldrà afegir-hi aquesta panoràmica a vista d'ocell, pròpia de qui va dedicar tota la vida a escrutar des del cel l'autèntica Terra dels homes.

Narcís-Jordi Aragó